

50 jaar werk in het Waasland: Transcriptie

2009

Interview met René Bocklandt door Hilde Pauwels

20 april 2009

Fragmenten

00:16

In 1937 begon ik te werken bij Orly, ik werkte er aan spinmolens. Die moesten worden gepoetst. Het waren de jaren dertig, crisisjaren. Dan mocht ik twee dagen werken, dan drie dagen. Daarna doppen. De politieman die in Temse voor de dop zorgde, vroeg me of ik meer zou willen werken. Hij zegde dat ze bij Wittock iemand zochten. Ik ging er kijken en kon beginnen. Ik moest er spoelen dragen. In een houten bak droeg ik de spoelen. Ze maakten de spoelen boven, de weverij was beneden. Ik moest toch wel honderd meter stappen, de trap op en af. Ik droeg de bak op mijn linkerschouder, op mijn rechterschouder had ik een grote boterkorf. Ik ben dikwijls gevallen, dan lagen alle spoelen door elkaar. Van mijn voeten tot aan mijn schouders was het vel af van over de trap te schuiven. Het was een houten trap. Hoeveel keren ik daarop op en af liep, de planken waren uitgesleten. De bakken waren niet heel zwaar, maar als je dat een hele dag deed. Op maandag had ik de korf niet. De mannen hadden nadorst, ze hadden de korf nodig om die te laten zakken. Rechtover Wittock was een café, daar werd de korf met bier gevuld. Dus op maandagvoormiddag had ik die korf niet. Van mijn vijftien jaar tot eind 1942 deed ik dat werk.

03:34

Dan werd ik opgeëist. Ik keerde terug van Duitsland en werkte toen vijf jaar bij Boel. Daarna ging ik terug naar Wittock. Ik had het opgenomen voor iemand die werd gestraft. Het was een meestergast, op een maandagmorgen met een hoofd op nog half zeven, had hij aan een vrouwmens gevraagd wanneer hij een keer mocht komen. Ze was naar de bureau gelopen, er werden sancties genomen. Ik vond dat niet normaal. Ik ging naar de bureau, daarna kon ik niets goed meer doen. Elke avond na het werk moest ik mijn cannasière opendoen om te laten controleren of er geen fotoestel in zat. Dan heb ik naar ander werk gezocht, vijf jaar werkte ik in Holland. De crisis in de textiel kwam, ik mocht blijven werken. De Hollanders moesten doppen. Altijd zegden ze me dat ze me zouden bijwerken en me op een avond zouden opwachten. Ik ging bij de baas, hij zegde me dat hij besliste wie hij aan het werk hield. Ik was een goede werkman. Ik vroeg wie de slagen zou krijgen. Een vriend van mij, die ondernemer in de bouw was, zegde me dat ik daar kon werken. Ik werkte drie weken bij de metsers. Op een middag kwam hij bij mij, hij zegde dat ik een goede werkman was, maar niet paste bij de metsers. Die vloeken en roepen en tieren, dat zat in mij niet in. Maar ik zou niet zonder werk zitten, hij had gebeld naar Wittock, ik moest het zelf vragen en kon morgen beginnen. Stop maar met werken en ga het vragen, zegde hij. In 1967 ben ik terug naar Wittock gegaan.

Rek. 091-0007009-54
BTW BE 0206.460.639

Lamstraat 113
9100 Sint-Niklaas

erfgoedcel@interwaas.be
www.erfgoedcelwaasland.be

T 03 500 47 55

De Erfgoedcel Waasland maakt deel uit van het intergemeentelijk Samenwerkingsverband Land van Waas (Interwaas) en wordt ondersteund door de Vlaamse overheid en de steden en gemeenten Beveren, Kruikebeke, Lokeren, Moerbeke, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse, Waasmunster en Zwijndrecht.

In Duitsland zat ik in een werkkamp, in de vliegtuigindustrie. Ik moest er tandwielen frezen, dertig maand was ik daar. Het was een harde periode. Het was niet heel zwaar werk, wel moesten we twaalf uren op een dag doen. Van zaterdag tot maandag moesten we achttien uren werken. De machines mochten niet stil liggen. We werkten van 6u 's morgens tot 6u 's avonds of van 6u 's avonds tot 6u 's morgens. Er waren twee ploegen. In Holland werkte ik bij een lintweverij. We vlochten er lintjes en kantjes. Bij de metsers was er een andere mentaliteit. Vloeken en tieren en achter de vrouwen fluiten, dat was niet voor mij, maar ik werkte.

08:30

Ik was bij Wittock in alle handen goed. Ik begon er als spoelendrager, moest dan gaan weven. Maar de wever bij wie ik moest, kon geen knecht aan. Het was een jaloerse man en een zenuwpees. Hij maakte van jou een vliegmachine. De oorlog brak uit, ze hadden toen een andere spoelendrager. Toen ik terugkwam, zegden ze me dat ik moest weven omdat ze een andere spoelendrager hadden. Die deed dat niet graag, ik vroeg hem of hij wilde weven. Ik ging vragen of ik terug spoelen mocht dragen, de man zou dan weven. Dat was goed. Ik deed het graag, dat spoelen dragen. Ondanks de valpartijen. De sigaren die ik kreeg... Mijnheer Ornault (???) werkte toen in de plaats van mijnheer Wittock, die studeerde nog voor advocaat. Franske en Van Rossem stonden voor het fabriek. Het waren er twee die de doek kenden. Die moest je niets op hun mouw spelden. Toen ik beneden was geschoven, ging alles opzij. Onder de noen zocht ik alles uit elkaar, soms duurde dat twee dagen. Ik deed die spoelen niet in de weverij omdat het fouten zou opleveren. Als ze met nummer vier weefden, en er lag een nummer drie tussen, dan kreeg je een lichtere plek. Ik zocht ze uiteen, daarom hadden ze me graag als spoelendrager. Ze konden erop vertrouwen dat er geen verkeerde spoelen in de weverij kwamen. Het aantal spoelen hing af van hoeveel spoelen de meisjes konden maken. Het waren soms vijf soorten die in de bak lagen. De ene soort legde ik met de kop naar de ene richting, de andere omgekeerd. Daar legde ik een papier tussen zodat ik wist welke nummers het waren. Nu heb ik last van mijn rug, of dat komt door zoveel van de trap te schuiven, weet ik niet. Ik heb twee wervels die schuin zitten. Ik nam enkele pillen De Wit en dan was de pijn weg. Ik werkte er van eind 1938 tot 1942. En dan van 1950 tot 1963. Dan van 1968 tot aan mijn pensioen. Ik moest op brugpensioen. Van de Wittock mocht ik blijven, voor hen moest ik niet weg omdat ik 65 was. Maar de vakbond besliste er anders over. Niet dat ik liever was blijven werken, maar ik deed het graag. Het gebeurde dat ik ziek was en van de dokter niet buiten mocht. Ze kwamen me dan met de auto halen zodat ik toch mijn werk kon doen.

13:50

Ik deed veel overuren. Die kregen we uitbetaald. Dat deden we vrijwillig. Ze kwamen het vragen en we zegden wat we zagen zitten. Er waren plezierige kanten. Maar ik was eerlijk, soms was het moeilijk om eerlijk te blijven. De vertrouwensmensen van Wittock, als die een getouw gingen kopen, gingen ze naar een beurs of naar Leipzig. Het was niet altijd het getouw dat goed was voor het werk. Wittock vroeg dan aan mij om te komen kijken. Hij zegde Zjef tegen mij. Hij vroeg me wat ik dacht van zijn getouwen. Ze hadden 8 miljoen gekost, dat uitgeven is niets, maar het terugverdienen is wat anders. Soms had ik het moeilijk, zou ik hem iets op de mouw spelden zoals ze al hadden gedaan of hem teleurstellen door de

waarheid te vertellen? Ik zegde hem vlakaf dat het goede getouwen waren, maar niet voor het werk dat er moest gebeuren. Ik toonde alle fouten die er in zaten. Dan was hij boos, niet op mij. Ik zegde de waarheid. Het waren goede getouwen, maar niet om vlas mee te weven. Het ging als er maar zestig scheuten per minuut moesten worden geweven. Als het ging om twee- tot driehonderd scheuten per minuut, dan ging het niet. Je hebt de ketting die op de boom komt, en dan de inslag. Elke keer er een draad ingaat, heb je een scheut.

17:06

De textiel heeft nooit goed gestaan voor het loon, daarom deden we graag overuren. Zo hadden we wat meer. Toen ik bij Wittock gedaan had, moest ik niet sukkelen. Want ik had een kennis, die vrouw werkte in een breifabriek in Sint-Niklaas. Als er veel werk was, liet ze breimachines bij haar thuis brengen in haar living. Daar ging ik 's avonds vanaf 7u werken tot ongeveer 11u. Ik kon met die breimachines werken, we maakten onder meer voorstukken of ruggen voor pullovers, soms zeemanstruien. Ook kousen maakten we. Dat werd per stuk betaald, daar verdiende ik meer mee. Het was wel zwaar, maar van werken ga je niet dood. Bij Wittock was er soms een premie. Als de weverij een bepaald aantal meters haalde, kregen de mensen die per uur werkten een priem. Veel wevers maakten van jou een vliegma- chine omdat ze per stuk werden betaald; hoe meer ze weefden, hoe meer ze verdienden. Als er een draad af was, mocht het maar drie keer pinken en het moest hersteld zijn. Het was soms gevaarlijk. De man die geen knecht kon houden, zocht ooit naar zijn knecht. Hij lag aan zijn voeten. Het duurde te lang, vroeger had je oude getouwen met een zakstok. Het duurde te lang, de stok was tegen zijn slaap gevlogen. De man was flauw gevallen en lag aan zijn voeten. Een dokter was er niet. Wel een conciërge, als je in je vinger had gesneden, gingen we daar om een doekje. Hoeveel vakantie we hadden, weet ik niet goed. Dat was altijd tijdens Temse kermis.

20:34

Ik kon zelf mijn werk regelen. Als er weinig spoelen waren, liep ik nog rapper over en weer. Ik kon aan de spoelenmaaksters vragen of ze bij degene die veel spoelen hadden staan, er een paar konden afnemen om aan iemand anders te geven. Zo ging het rapper vooruit. Last van stress heb ik nooit gehad, ik maakte me niet zenuwachtig. Ik had een rechtstreekse baas, de meestergast van de voorbereiding was mijn baas. Prikken met een prikklok moesten we niet. Wittock was een fabriek die meeging met de tijd, maar veel trager. Als er op een ander een prikklok kwam, kwam die er bij Wittock tien jaar later. Dat was in 1954. Daarvoor moesten we gewoon op tijd komen. Ooit was ik platgereden, ik maakte mijn band. Het was vijf voor zeven op de kerktoren. Het Scheldestraatje was vlakbij. Ik dacht dat ik nog op tijd was, maar Wittock stond vijf minuten voor, het was al 7u gedraaid. De conciërge deed open en zegde me dat ik te laat was. Ik legde uit dat ik plat was gereden en dat het op de kerk nog 5 minuten voor zeven was. Ze moest het aan de baas zeggen, in de voormiddag moest ik bij hem komen. Ik zegde hem dat het op de kerk vijf voor zeven was. Voor wie werk je, bij Wittock of bij de pastoor vroeg hij me. Luister goed, zegde hij, er is maar één klok en dat is die van Wittock

23:42

Ik kon met de fiets naar het werk, van Tielrode was dat ongeveer 2,5 kilometer. 's Middags ging ik naar huis. Toen hadden we een uur pauze. Toen ik nog thuis woonde, was het ongeveer tien minuten. In de winter ging ik af en toe te voet, dan bleef ik op het werk eten. Dan kon ik 's middags niet naar huis. We werkten van 7u tot 12u en van 13u tot 17.15. We deden 72 uur op een week. Ook op zaterdag werkten we tot 12u. Van 12u tot 13u moesten we kuisen. De weefgetouwen moesten we kuisen, ik veegde de gangen.

25:02

Tijd voor andere dingen had ik wel. Ik ging graag wandelen. Ik stapte toen 7 kilometer. Op het werk deed ik niet anders dan over en weer lopen. In mijn vrije tijd ging ik wandelen of breien als er veel werk was.

25:40

Lange tijd was ik niet in de vakbond, dat deed ik pas op verzoek van Wittock. Op een bepaald ogenblik maakte de vakbond reclame. Als we lid werden, zouden we 1500 frank krijgen. Ik had ook zo een briefje gekregen. Ik ging vragen wat ik daar moest mee doen. De baas zegde dat ik dat moest invullen en aan de vakbond geven. Ik zegde dat ik niet bij de vakbond was, ook anderen waren dat niet. Hij vroeg me om de dag erna terug te keren, hij wou uitleg vragen aan Wittock. Die stond met zijn armen boven zijn hoofd, hij zegde dat het dieven waren. Hij belde naar het ACV en ABVV en scheet ze uit voor rotte vis. Die 1500 frank die je van de vakbond krijgt, komt van mij, zegde hij. De vakbond geeft niets. Hier werkt 180 man, ik moet 180 keer 1500 frank storten. Dat doe ik, als jullie met 15 mannen geen lid zijn, dan stoppen ze dat geld in hun zak. Hij vroeg me om hem een plezier te doen en bij de roden lid te worden. Ik ging bij het ABVV, ik kende die man en vrouw goed. Ik zegde dat ik lid wou worden en dat ik 1500 frank wou krijgen. Ze zegden me dat het niet ging, dat ik eerst een jaar bij de vakbond moest zijn. Ik zegde wat ik wist van Wittock en vroeg hem naar Debunne te bellen. Hij deed dat en zo wist hij dat ik gelijk had en hij me 1500 frank moest geven. Dan bleef ik bij de vakbond, maar ik deed nooit mee. Ik was nooit délégué. Ze hadden me op de lijst gezet voor Veiligheid en Gezondheid, maar dat wou ik niet. Ze moesten me er afhalen. Toen had ik die van de vakbond tegen. Ik vond het mensen met mollenpoten en een dikke nek. Ik stond niet achter de vakbond. Ik had het comité voor veiligheid en gezondheid in Holland meegemaakt. We stonden er met 15 in de atelier, er waren drie kandidaten. We moesten niet kiezen voor mensen die in de weverij stonden, alleen voor de kandidaten uit de atelier. Het ging er alleen om wie de sterkste vakbond op het werk was. Ik wilde daar niet in kiezen, ik deed niet mee aan de sterkste vakbond van het werk. De vakbond stuurde me ook met brugpensioen, toen was ik wel al 64,5 jaar.

30:59

Toen ik met brugpensioen ging, zette ik er geen voet meer. Ik heb er jaren 's nachts de klimatiseurs gekuist, dat deed ik op vrijdagavond als de weverij stilviel. Dat deed ik samen met een collega. Die klimatiseurs kwamen er in de jaren zestig en dienden om het stof weg te zuigen. Elke week moesten ze

worden gepoetst. Toen de moord gebeurde, was het de eerste nacht dat wij er niet waren. In het verlof was de vader van mijn collega gestorven, zijn moeder was in de tachtig. Hij wou me nog helpen, maar niet meer 's nachts. Hij wou zijn moeder niet zo lang alleen laten. Vaak werkten we tot drie of tot half vier in de nacht. We gingen in de bureau vragen of we het ook op zaterdag mochten doen. Dat kon. De eerste zaterdag liepen we in handen van de rijkswacht. De conciërge kende ik goed, het was haar man die was vermoord. Ik heb dat gezien, als ik er aan denk, word ik nog niet goed. De hele kop was met een riot kapotgeschoten. Zij was haar vingers kwijt, ze probeerde haar hoofd te beschermen. Mij hebben ze nooit ondervraagd, dat heb ik altijd een rare zaak gevonden. De daders hebben ze nooit opgepakt, dat was de Bende van Nijvel. Ik was in de handen van de rijkswacht gelopen. Ik zegde dat we anders 's nachts kwamen werken. Dat er nooit iemand zegde dat we ondervraagd moesten worden. We hebben geluk gehad dat we er niet waren. Wat doe je als je hoort schieten? Dan ga je kijken.

34:25

Op het werk had ik niet veel vrienden omdat ik eerlijk was. We kregen een priem, als de computer mis was, zo hadden we ooit duizend frank teveel gekregen. Dat ging ik zeggen, ik ging er van uit dat ik ook zou reclameren als ik een halve stuiver te weinig zou krijgen. Als ik een teveel kreeg, ging ik het ook zeggen. Op de bureau zegden ze dat ze niets zouden zeggen. De volgende maand zouden ze het bedrag eraf doen. Maar dat gebeurde niet, dezelfde fout gebeurde opnieuw, zo hadden we al tweeduizend frank teveel. Op de bureau zegden ze me dat ik het als een cadeautje van de baas moest beschouwen. Dat kon ik niet, nog steeds niet. Ik schilder, zo schilderde ik een eekhoortje na van een nieuwjaarskaartje. Dat werd door een man met de voet geschilderd. Op mijn schilderij vermeld ik dat ook, ik kan het niet zomaar kopiëren en er mijn naam op zetten. Door mijn houding werd ik gepest. De man die de baas was, Willy De Smet, kon me langs geen kanten verdragen. In 1954 verhuisden we van de Veldstraat in Temse naar de plaats waar het bedrijf nog is. Ik kon meestergast in het magazijn worden, maar ik mocht niet van De Smet. Ik werd meestergast van het garenmagazijn en waar de voorbereiding gebeurde. Toen Schoeters uit Sint-Niklaas katoen bracht, dat was katoen van twaalf-twaalf. Ik woog elke zak. Als je de dag erna ziet dat een zak was opengesneden en er 20 kg uit was, ging ik dat melden. Ik zegde dat er 's nachts was gestolen. Het katoen werd doorverkocht aan kwekers van asperges, om ze mee te binden. Als we 's avonds gedaan hadden met werken, en er was een rol verdwenen, was ik de enige die zijn cannasière moest opendoen. Dat heb ik altijd over mij laten gaan. Hier thuis ook, ze goten ooit mazout op het dak omdat we aangespoelden zijn. Ik ben uit Tielrode afkomstig, mijn vrouw uit Berlare. De politiecommissaris was hier bijna elke maand op een proces-verbaal op te maken tegen onbekenden. Mijn bloembakken werden afgeperd, de bloemen afgesneden. In de tuin had ik netten over de groenten gespannen omdat er veel katten waren. Die werden kapotgesneden. Een buur had een tante die ook mijn tante was. Hij wou dat we zijn kinderen opvingen, maar we wilden dat niet. We hebben er nog aan gedacht om te verhuizen, maar ook elders kan het moeilijk zijn. Nu is het weer rustig, het gaat.

42:34

Ik was meester-gast in het garenmagazijn, er waren drie nieuwe scheermolens. Daarvoor waren er twee oude. Een van de scheerders was ziek, we gingen dan elders vragen of ze een boom voor ons wilden scheren. De spinnerij minderde met strengen, zodat er niet zoveel moest gebobijnd worden. Op de bureau zegden ze me dat Paula moest leren bomen scheren. De andere twee scheerders waren van het ABVV, ik zegde hen dat Paula moest leren scheren en dat ze het haar moesten leren. Ze stond te wenen, de mannen wilden het haar niet leren. Ik zegde haar dat ik het haar zou leren, maar eerst moesten we een camion lossen. Daarna ging ik bij haar, ik vroeg haar om het papier te laten zien. Daarop stond dat er zoveel balen op moesten, ik leerde het haar. De twee mannen lachten. Ik zegde hen dat ik soms op zaterdagochtend hun boom kwam voort scheren. Paula werd de beste bomen-scheerder die er was. Toen de twee mannen op pensioen waren, leerde zij andere vrouwen bomen te scheren. De sfeer op het bedrijf was niet zo goed. Toen ik er in 1938 begon, zegde men me dat bij Wittock de grootste vortzakken die er rondlopen, werkten. Dat was waar ook. Ik kon bomen scheren, weven, in het magazijn werken. Wittock huppelde steeds achteraan. Als er een vrachtwagen kwam, met tien tot vijftien ton goederen, losten we die zelf, met de lading op onze schouders. De lading stapelden we hoog, we moesten een trapje op. In de jaren zeventig kwam er een clarc, elders hadden ze die al tien jaar. Soms werkten we met gekookt garen, bv. om darmen voor de brandweer te maken. Was het voor het profijt? Dat weet ik niet. Wel werd het nat garen op een kruiwagen gesmeten en daar ging men mee naar de kade in Temse. Het werd in de Schelde gespoeld. Ik heb dat ook nog moeten doen. Als er pakjes naar het station moesten, dan deden we dat te voet. Of met de kruiwagen of een stootkar. Wittock deed mee met zijn tijd, maar minstens tien jaar te laat. Hij had niet de juiste mensen. Er kwam iemand van tegen Verviers om de messen te slijpen. Hij zegde dat er machines waren die rapper konden draaien. Ze hadden een toestel op de beurs in Leipzig gezien, dat werkte met afschroeien zodat het afpluizen gemakkelijker ging. Dat was tegen dovemansoren gezegd. Wittock kocht een machine, maar tweedehands. Die was niet zo goed. Het plooiën van doeken deden we manueel, met houten latten. We moesten de vouwen tellen en zo wisten we hoe lang de doek was. Er bestond toen al lang een machine om te meten en te vouwen. Bij ons kwam die er pas in de jaren 70.